

Aan:

mevrouw A. Krijgsman en mevrouw M. van Elteren

In afschrift aan:

Provinciale Staten van Utrecht

DATUM	26-10-2021	DOMEIN	LLO
NUMMER	UTSP-1088738041-5278	CONTACTPERSOON	Anne Jansen
UW BRIEF VAN	4-10-2021	DOORKIESNUMMER	06-36166041
UW NUMMER	822C6877	E-MAILADRES	anne.jansen@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	-	ONDERWERP BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN	

Schriftelijke vragen ex art. 47 RvO aan het College van GS, gesteld door mevrouw A. Krijgsman (PvdA) en mevrouw M. van Elteren (GroenLinks) betreffende stikstof

Geachte mevrouw Krijgsman en mevrouw Van Elteren,

Toelichting:

Op 22 september heeft de rechter een aantal vergunningen vernietigd. Het gaat vergunningen van 17 agrarische bedrijven en 1 slachterij. Van de vergunningen die zijn vernietigd hadden er acht betrekking op nieuwe emissiearme stallen. De reden hiervoor is dat uit de wetenschappelijke rapporten is gebleken dat er getwijfeld wordt of deze stallen de uitstoot van stikstof daadwerkelijk en in voldoende mate verlagen. Deze uitspraak ligt in lijn met bestaande jurisprudentie en de huidige situatie waarin de stikstofdepositie op veel beschermde habitats nog veel te hoog is¹.

1. Was voordat de vergunningen verleend werden bekend dat er een risico was dat de vergunningen vernietigd zouden worden? Zo ja, wat was de inschatting die gemaakt is? In welke mate en op welke wijze is daarbij rekening gehouden met de bestaande jurisprudentie en de hoge stikstofdepositie op beschermde habitats? Hoe heeft uw college de afweging gemaakt om de vergunningen te verlenen?

Zo ja: hoe is daar rekening mee gehouden? Zo nee, waarom niet?

¹ Zie bijvoorbeeld S.D.P. Kole GST 2020/74 De aanpak van de stikstofproblematiek in Nederland: Not fit for purpose

Antwoord:

Onze besluiten zijn genomen op basis van de op dat moment geldende wet- en regelgeving en jurisprudentie en de beschikbare rekenmodellen en invoergegevens. Over alle door de Rechtbank Midden-Nederland afgekeurde aspecten was ten tijde van de door ons genomen besluiten geen jurisprudentie die specifiek daarop gericht was. Met de uitspraken van de Rechtbank Midden-Nederland van 22 september 2021 is op de betreffende aspecten een nieuwe werkelijkheid ontstaan die er daarvóór niet was. Wij hebben besloten om hoger beroep in te stellen tegen de besluiten van de Rechtbank Midden-Nederland, om daarmee een definitief en algemeen bindend oordeel te krijgen.

2. Wie voert namens de provincie de rechtszaken en kan er een indicatie gegeven worden van de juridische kosten?

Antwoord:

Voor de zaken die betrekking hebben op vergunningverlening is voor één van de rechtszaken het verweer gevoerd door een jurist uit het team VVN. In de overige rechtszaken voor vergunningverlening is gebruik gemaakt van de diensten van de Landsadvocaat. Voor de zaken die betrekking hebben op handhaving is gebruik gemaakt van de diensten van Envir advocaten. De juridische kosten tot nu toe bestaan uit de kosten van deze beide advocaten, deze bedragen ca. € 30.000,-. Verder is de provincie veroordeeld tot het betalen van de proceskosten, in totaal ongeveer € 20.000,-

Met het instellen van hoger beroep bij de Afdeling zijn de onderstaande kosten gemoeid. Deze kosten worden vanuit het programma Aanpak stikstof voldaan.

	Vergunningverlening	Handhaving	Totaal
Inhuur extern advocaat	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 40.000,-
Griffierrecht Raad van State	€ 4.870,-	€ 1.080,-	€ 5.950,-
Totaal	€ 24.870,-	€ 21.080,-	€ 45.950,-

Als de Afdeling het hoger beroep afwijst, dan worden GS veroordeeld tot vergoeding van de proceskosten en het griffierecht van de in het gelijkgestelde tegenpartij. Dat kan in de voorliggende zaken oplopen tot een bedrag van € 16.500,- als alle beroepen worden afgewezen.

Indien we in hoger beroep in het gelijk worden gesteld worden het Griffierecht en de hiervoor genoemde vergoeding van de proceskosten terugbetaald.

Het verlenen van vergunningen die de toets van de rechter niet doorstaan, vindt PvdA en GroenLinks onwenselijk. Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun vergunning standhoudt en de maatschappij dat er zorgvuldige vergunningverlening plaatsvindt. Op het moment dat daar gerede twijfel over is, moet besloten worden een vergunning niet te verlenen dan wel de aanvraag aan te passen. De rechtsgang is immers bedoeld als een noodrem voor uitzonderlijke gevallen en moet dan ook een uitzondering blijven.

3. Deelt uw college deze opvatting? Zo ja, wat betekent dit voor toekomstige vergunningverlening? Hoe houdt uw college daarbij rekening met bestaande jurisprudentie en hoe wordt voorkomen dat deze geen standhouden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Wij delen de opvatting dat het verlenen van vergunningen die de toets van de rechter niet kunnen doorstaan onwenselijk is. Op het moment dat nieuwe jurisprudentie tot stand komt betrekken wij die bij het vergunningverleningsproces. Dit gebeurt in afstemming met de andere provincies. Daarvoor participeert de provincie Utrecht in een juridische werkgroep in IPO-verband waarin dit vraagstuk wordt besproken. Dit kan ertoe leiden dat het proces om te komen tot het verlenen van een vergunning wordt aangepast en/of dat op onderdelen in dat proces aanvullend onderzoek nodig is. Mogelijk kan dit tot gevolg hebben dat aan aanvragers van vergunningen aanvullingen of aanpassingen gevraagd worden.

4. Zijn er naast boer Petra2 al andere boeren die geïnvesteerd hebben voordat de vergunning onherroepelijk is geworden? Zo ja, om hoeveel boeren gaat het en zijn zij geattendeerd op het risico dat de vergunning vernietigd kon worden? Zo ja, is deze investering dan op eigen risico geweest? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Het doen van investeringen door een initiatiefnemer van een project voordat zijn/haar vergunning onherroepelijk wordt is voor eigen risico. Een initiatiefnemer is hiervan op de hoogte, of zou hiervan op de hoogte kunnen zijn. Dit geldt niet alleen voor het natuurbeschermingsrecht maar voor het hele omgevingsrecht. Het is niet bekend hoeveel boeren al hebben geïnvesteerd voordat hun vergunning onherroepelijk is.

5. Het project Nieuwkoopse plassen en het verleasen van stikstofruimte is mede gebaseerd op het verduurzamen en vernieuwen van stallen. Heeft het vernietigen van deze vergunningen en de onderliggende motivering gevolgen voor de Nieuwkoopse plassen pilot? Zo ja, wat zijn deze gevolgen? Zo nee, waarop is deze inschatting gebaseerd? En is het college het met PvdA en GroenLinks eens dat het verstandiger is het project uit te stellen, vanwege de ontwikkelingen in de rechtspraak? Hoe denkt de gedeputeerde daar nu over?

Antwoord:

Er is een aantal essentiële verschillen tussen de Nieuwkoopse pilot en de besluiten van de Rechtbank Midden-Nederland voor het vernietigen van de besluiten voor de door ons verleende vergunning voor 8 bedrijven :

- In de uitspraken over de 8 bedrijven betrof het *intern salderen*. In de pilot betreft het *tijdelijk verleasen* van stikstofruimte. Het verschil is met name dat het bij verleasen om een tijdelijke constructie gaat waardoor er geen risico is op permanente toenames. Er zullen in de Nieuwkoopse pilot ook emissie-arme stallen gerealiseerd worden. Hiermee komt veel

2 <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3170880/boerin-petra-gaf-een-half-miljoen-uit-aan-een-groene-stal-maar-nu-twijfelt-de-rechtbank-of-die-wel-echt-werkt.html>

stikstofruimte beschikbaar. Het doel van de innovatie is om een deel van deze vrijgespeelde stikstofruimte tijdelijk te verleasen (56%) en een deel permanent beschikbaar te stellen aan de natuur (44%). Na afloop van de verleaseperiode krijgt de boer de 56% weer terug. Er is dus sprake van een buffer in de uit te geven stikstofruimte, waardoor ook bij onzekerheden over het reductiepercentage het risico op toenames sterk wordt ingeperkt. Bij intern salderen, zoals het geval was in de uitspraken, is er geen enkele afroaming naar de natuur. Naar verwachting zal dit een relevante factor zijn voor de rechter indien in het kader van de pilot Nieuwkoopse Plassen op dit punt bezwaar worden gemaakt.

- In de pilot Nieuwkoop is het de bedoeling om bij één of meer casussen metingen te verrichten waardoor er zicht is op de feitelijke resultaten: de daadwerkelijk behaalde emissiereductie.

Op basis van bovenstaande overwegingen zien wij vooralsnog geen aanleiding om de pilot on hold te zetten.

Ook de betrokken agrariërs hebben aangegeven door te willen met de pilot. Uiteraard houden wij de jurisprudentie in de gaten en zal, indien zich een casus aanbiedt, het gesprek aangegaan worden hoe de reductie zoveel mogelijk kan worden geborgd.

6. Is het mogelijk om de stukken waar geheimhouding voor is opgelegd openbaar te maken, zodat juristen, milieuwetenschappers en burgers met veel kennis op dit gebied actief kunnen meedenken? Zo ja, is GS bereid om dit te doen? Zo nee, waarom niet

Antwoord:

Wij gaan ervan uit dat u hierbij doelt op de juridische second opinion over de aanpak van de pilot Nieuwkoop, waarover u bent geïnformeerd in de Statenbrief van 25 mei van dit jaar (2021RGW102). Hierin is de volgende reden voor geheimhouding genoemd: het document bevat juridische informatie waarvan openbaarmaking het financiële belang van de betrokken provincies en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kan schaden. Hoewel juridische risico's getoetst gaan worden in de casuïstiek, juist ook om deze risico's zoveel mogelijk in te perken, geeft het rapport een uitgebreide weergave van eventuele aanvliegroutes om aankomend beleid en deels ook bestaand beleid bij de rechter ter sprake te stellen. Het openbaar maken van deze informatie kan leiden tot een ongewenste intensivering van procedures.

Deze reden is onverkort van toepassing en daarom overwegen wij niet om de stukken openbaar te maken. Wij zouden dit overigens ook niet op eigen titel kunnen besluiten, aangezien afspraken over het besluit tot geheimhouding zijn gemaakt met de provincie Zuid-Holland.

7. Voor zowel GroenLinks als de PvdA is dierenwelzijn belangrijk, daarbij hoort weidengang. Er is twijfel ontstaan of koeien wel in de wei mogen lopen. Is de gedeputeerde bereid om de mogelijkheden te verkennen voor het verlenen van vergunningen voor alleen voor het beweiden (dus niet bemesten), eventueel als proef? Zo ja, hoe wil uw college daar vorm aan geven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

In haar uitspraken stelt de rechtbank dat beweiden en bemesten niet zonder meer vergunningvrij zijn, enkel als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Uit de uitspraak 'Logtsebaan' van 20 januari 2021 van de Raad van State blijkt dat geen vergunning kan worden verleend voor vergunningvrije activiteiten.

De uitkomst van het hoger beroep moet definitief uitsluitel geven over de door de rechtbank afgekeurde aspecten, zo ook de wijze waarop in de vergunningverlening dient te worden omgegaan met beweiden en bemesten.

Omdat het om algemeen geldende uitgangspunten en werkwijzen gaat is daar afstemming over nodig met andere provincies. Daarvoor participeert de provincie Utrecht in een juridische werkgroep in IPO-verband.

Voor de activiteiten waar geen vergunningplicht geldt, zoals beweiden, willen wij op dit moment geen proef doen.

8. Wat is de stand van zaken rondom de PAS-meldingen? Zijn er al vergunningen verleend?

Antwoord:

De Minister van LNV en de provincies hebben op grond van de Wsn de opdracht om tezamen zorg te dragen voor het legaliseren van projecten waarvoor ten tijde van het PAS 2015–2019 geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. PAS-meldingen vallen daar ook onder. In Utrecht betreft dat ongeveer 220 PAS-meldingen.

Op dit moment zijn wij bezig met de beoordeling van de eerste Utrechtse dossiers die in aanmerking komen voor legalisatie. Dit betreft situaties die op grond van de 'Logtsebaan-uitspraak' vergunningvrij zijn en waarvoor een positieve weigering afgegeven kan worden. Hier kunnen ook de overwegingen van de Rechtbank Midden-Nederland betrokken worden. Voor zaken die niet vergunningvrij zijn, geldt in beginsel dat er stikstofruimte nodig is om die te kunnen legaliseren. Het tempo van legalisatie is dan afhankelijk van het tempo waarin de benodigde stikstofruimte vrijkomt. De verwachting is dat het 2 tot 3 jaar kan duren voordat alle PAS-meldingen in alle provincies gelegaliseerd zijn.

9. De rechter geeft de provincie de opdracht om ook de natuurbelangen in de besluitvorming op te nemen.³ Hoe gaat 'de provincie' hiermee aan de slag?

Antwoord:

De provincie bepaalt en weegt die belangen op basis van de Wet natuurbescherming en daarvan afgeleide landelijke uitgangspunten en werkwijzen. Die zijn nu ter discussie komen te staan. Wij stellen daarom hoger beroep in om van de bestuursrechter definitief uitsluitel te krijgen over die uitgangspunten en werkwijzen. Op basis daarvan besluiten wij of en zo ja welke verdere motivering en acties nodig zijn.

³ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Midden-Nederland/Nieuws/Paginas/Rechtbank-vernietigt-stikstofbesluiten-Utrechtse-veehouderijen.aspx>

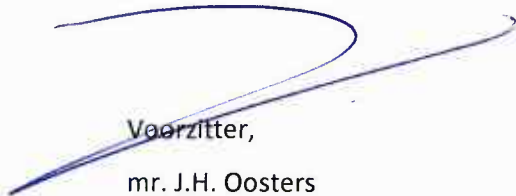
10. Worden de gevolgen van deze uitspraken ook in IPO verband en met de minister van LNV besproken? Zo ja, kan gedeputeerde verslag doen van deze besprekingen aan PS? Zo nee, bent u bereid om dit gesprek daar wel te voeren?

Antwoord:

De gevolgen van deze uitspraken worden, net als die van eerdere uitspraken in andere provincies (in veelal vergelijkbare zaken), besproken in IPO-verband. Eventuele standpuntbepaling en besluitvorming vindt plaats via de Ambtelijke en de Bestuurlijke Commissie Stikstof van het IPO. Indien nodig vindt in dit kader ook de afstemming plaats met de minister van LNV. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn wordt u daarover geïnformeerd via de kwartaalrapportage vergunningverlening.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen